Kopja Informali ta' Sentenza

MALTA

QORTI CIVILI
PRIM' AWLA

ONOR. IMHALLEF
ANNA FELICE

Seduta tas-7 ta' Ottubru, 2010

Citazzjoni Numru. 67/2003

Antoinette Farrugia f'isimha u bhala kuratrici tal-interessi ta' zewgha Angelo Farrugia u b'digriet tal-Qorti tas-16 ta' Frar, 2004, giet nominata bhala kuratrici ad litem biex tirraprezenta lill-minuri Donna Lee Farrugia

vs

Nicholas Farrugia

Il-Qorti:

Rat ic-citazzjoni pprezentata minn Antoinette Farrugia f'isimha u bhala kuratrici tal-interessi ta' zewgha Angelo Farrugia fejn din, wara li ppremettiet illi:

L-attrici hija mart Angelo Farrugia li kien jahdem bhala burdnar.

L-imsemmi Angelo Farrugia gie interdet b'digriet tas-Sekond' Awla tal-Qorti Civili bin-numru 1966/2002 hawn anness u mmarkat Dok. A.

Per konsegwenza tal-interdizzjoni generali ta' Angelo Farrugia giet appuntata bhala kuratrici tal-beni u interessi kollha tieghu l-istess martu attrici u cioe' Antoinette Farrugia.

Fis-7 ta' Settembru, 2001, Angelo Farrugia kien jehtieglu li jixtri ammont ta' trab/xahx liema trab/xahx huwa mar jixtri mill-barriera sitwata fl-Imqabba, proprjeta' tal-konvenut Nicholas Farrugia.

Dakinhar stess u cioe' nhar is-7 ta' Settembru, 2001, meta Angelo Farrugia, fil-fatt mar fl-imsemmija barriera, il-konvenut kien prezenti u sahansitra beda jidderigi lil Angelo Farrugia fl-imanuvrar tat-trakk misjuq minnu stess.

Hin minnhom, il-konvenut talab jew ahjar ta' struzzjoni lil Angelo Farrugia sabiex jinzel mit-trakk u jnehhi 'wire' tad-dawl li kien ghaddej min-nofs il-barriera.

Adempjiment ma' dawn l-istruzzjonijiet Angelo Farrugia nizel mit-trakk u ghamel sabiex inehhi l-imsemmi 'wire', b'dana biss illi appena miss l-imsemmi 'wire' huwa sofra xokk elettriku u dan b'dannu gravi ghall-persuna tieghu.

Angelo Farrugia sofra dizabilita' ta' natura permanenti hekk kif ser jigi ppruvat sodisfacentament fit-trattazzjoni tal-kawza u dana unikament minhabba imperizja, negligenza, u non osservanza tar-regolamenti da parti tal-konvenut.

Talab il-konvenut jghid ghaliex din l-Onorabbli Qorti m'ghandhiex:

Tiddikjara li l-incident li sehh nhar is-7 ta' Settembru, 2001, gewwa barriera fl-Imqabba ghad-dannu ta' Angelo Farrugia sehh unikament b'responsabbilta' tal-konvenut u

dana minhabba imperizja, negligenza, u non osservanza tar-regolamenti da parti tal-istess konvenut.

Tillikwida d-danni sofferti minn Angelo Farrugia u dan, jekk ikun hemm il-htiega, okkorrendo bl-opera ta’ periti nominandi.

Tikkundanna l-konvenut ihallas dik is-somma hekk likwidata.

Bl-ispejjez inkluzi dawk tal-mandat ta’ inibizzjoni bin-numru 109/03 u tal-mandati bis-sekwestru bin-numru 110/03 u bl-imghax u bil-konvenut minn issa ngunt in subizzjoni.

Rat in-nota ta’ eccezzjonijiet tal-konvenut Nicholas Farrugia fejn dan eccepixxa illi:

Fl-ewwel lok, illi l-attrici Antoinette Farrugia, in kwantu qed tagixxi f’isimha proprio ma ghandhiex locus standi fil-gudizzju u ghalhekk l-eccipjent ghandu fl-ewwel lok, fil-konfront taghha, jigi liberat mill-osservanza tal-gudizzju, bl-ispejjez kontra taghha.

Bla pregudizzju ghall-eccezzjoni precedenti, l-incident tas-7 ta’ Settembru, 2001, imsemmi fic-citazzjoni attrici, ma garax bi htija tal-eccipjent li ghalhekk ma ghandu ebda responsabbilta’ ghall-istess incident u anqas ghad-danni konsegwenzjali.

L-imsemmi incident gara unikament bi htija tal-istess Angelo Farrugia, li kien imprudenti u negligenti u bl-operat tieghu kkawza l-incident de quo u konsegwentement il-hsara fizika li effettivament garrab.

Salvi eccezzjonijiet ohra u b’riserva illi l-eccipjent jiehu mizuri skond il-ligi fir-rigward tal-mandati riferiti fic-citazzjoni.

Rat id-digriet ta’ din il-Qorti diversament presjeduta datat 16 ta’ Frar, 2004, li permezz tieghu gew trasfuzi l-atti tal-kawza f’isem l-istess Antoinette Farrugia f’isimha u bhala

legittima rapprezentanti ta’ bintha minuri Donna Lee Farrugia, stante l-mewt fil-mora tal-kawza ta’ zewgha Michael Angelo Farrugia.

Rat il-verbal tas-seduta tat-3 ta’ Ottubru, 2003, li permezz tieghu din il-Qorti diversament presjeduta hatret bhala perit gudizzjarju lil Dr. Mark Chetcuti u lill-espert tekniku Profs. Joseph Agius biex jirrelataw fuq il-kawza.

Rat id-dokumenti kollha esibiti.

Rat ir-rapport tal-Perit Legali.

Rat ir-rapport tal-espert tekniku.

Semghet il-perit tekniku in eskussjoni.

Ikkunsidrat l-atti kollha tal-kawza inkluz il-verbali tas-seduti quddiem iz-zewg periti.

Ikkunsidrat illi din il-kawza qed issir minn Antoinette Farrugia kontra hu l-mejjet zewgha Nicholas Farrugia. Dan tal-ahhar huwa sid il-barriera, fejn zewgha korra gravi b’xokk elettriku qawwi li fis-7 ta’ Settembru, 2001, il-mejjet kien mar fil-barriera biex jghabbi vjagg trab, dan bl-ghajnuna ta’ huh u neputih Oliver. Sabiex jitghabba t-trab, Nicholas Farrugia kien qed juza gaffa. Jirrizulta li fuq il-munzell tat-trab, li kienu qed jghabbu minnu, kien hemm “armoured cable” tal-elettriku li Michael Angelo u Oliver kellhom iressqu minn fuq il-munzell tat-trab. F’din l-operazzjoni, Michael Angelo b’xi mod qata’ “neutral return wire”, li kien imkebbeb mal-cable. Il-qtugh ta’ dan in-neutral wire u l-kuntatt mal-“copper core” irrizultaw f’xokk elettriku qawwi. Jirrizulta li l-vittma kien hafi u l-art kienet umda. Michael Angelo intilef minn sensih. Baqa’ f’coma sakemm miet sentejn wara fis-17 ta’ Settembru, 2003. L-attrici, ghalhekk, istitwiet din il-kawza ghad-danni.

L-ewwel eccezzjoni mressqa mill-konvenut hija li l-attrici f’isimha proprju m’ghandhiex locus standi fil-gudizzju. Il-Perit Legali ikkunsidra din l-eccezzjoni fit-tul. Din il-Qorti ma ssib ebda raguni ghaliex tiddipartixxi mill-konkluzjoni

tal-Perit Legali li jiskarta din l-eccezzjoni u dan partikolarment in konsiderazzjoni tal-fatt illi l-mewt sehhet sentejn wara l-incident u wara li nbdew il-proceduri. Din il-Qorti tqis li l-mara kellha kull dritt tittutela l-interessi taghha u ta' zewgha fil-komunjoni tal-akkwisti.

Skartata din l-eccezzjoni preliminari, din il-Qorti ser tghaddi biex tikkonsidra l-mertu tal-kawza.

<u>Responsabbilta'</u>

Il-konvenut kien sid il-barriera fil-mument tal-incident u l-licenzja tal-istess kienet tinnomina lilu. Il-provvista tad-dawl kienet ukoll f'ismu. Jirrizulta li Michael Angelo sofra x-xokk hu u jqandel il-cable.

L-espert tekniku jispjega hekk:

"F'dan l-istadju jigi spjegat illi peress li l-muturi tas-segi li jaqtghu l-gebel huma '3-phase' u per se ma jirrikjedu ebda 'return neutral wire' sabiex jahdmu, l-uzu ta' '3-core armoured cable' minghajr 'neutral core', hu sa certu punt sufficjenti, barra li huwa orhos minn '4-core armoured cable'. Izda sabiex jithaddmu apparati ohra essenzjali ghax-xoghol tal-barriera, bhal ma huma 'conveyors', 'floodlights' u 'handtools', li kollha joperaw fuq provista elettrika ta' 240 Volt, 'single phase and neutral' ikun jehtieg 'neutral wire'. Izda peress li t-'3-core cable' ma jinkludix in-'neutral', gie ghalhekk mizjud 'single core neutral wire', li allura gie mkebbeb madwar it-'3-core cable' ezistenti biex jigi pprovdut in-'neutral'. Kien proprju minn dan in-'neutral wire', illi Michael Angelo Farrugia rcieva x-xokk elettriku".

L-espert tekniku jghid ukoll:

"Il-prattika fejn in-'neutral wire' jitkebbeb ma' 'power cable' u specjalment meta l-'insulation' ta' dan il-'wire' ma tkunx protetta mekkanikalment permezz ta' 'sheath' jew 'armour' tal-metall u aktar, meta dan il-'wire' jigi nstallat go barriera tal-gebel, hija bla dubju konsidrata bhala prattika

perikoluza, barra illi ma hiex konformi mar-Regolamenti tal-Provista tal-Elettriku Vigenti.

Fattur iehor importanti li kkontribwixxa jew li ma pprevenix l-incident tax-xokk elettriku qawwi li rcieva Michael Angelo Farrugia, kien in-nuqqas ta’ protezzjoni awtomatika kontra x-xokkijiet elettrici, bhal dik illi joffri l-‘earth leakage circuit breaker’, li hu maghruf bhala ‘salvavita’ jew ‘RCD’ (Residual Current Device). Ghalkemm jidher li kien hemm apparat ta’ din ix-xorta nstallat fil-barriera in kwistjoni, madanakollu dan l-apparat ma ffunzjonax sabiex jittrippja c-cirkwit tal-’floodlights’, meta l-vittma ghamel kuntatt ma’ parti minn dan ic-cirkwit u cioe’ ma n-‘neutral wire’. Dan seta’ gara ghaliex, jew dan l-apparat kien difettuz, jew ghaliex is-sensittivita’ ta’ dan l-apparat ma kinitx adekwata sabiex dan jittrippja, meta l-‘earth leakage current’, icken mis-sensittivita’ tieghu, izda li hu qawwi bizzejjed sabiex joqtol bniedem, jghaddi minn gewwa fih”.

Dawn il-Qrati, konsistentement irritenew illi ma hemm ebda dubju li min ghandu fir-responsabbilta’ tieghu, il-gestjoni ta’ xi azjenda qieghed fid-dmir li jipprovdi ambjent sigur u bla perikli, kemm ghal dawk il-persuni li jahdmu fl-istess azjenda kif ukoll ghal min izur, kemm saltwarjament kif ukoll fuq bazi regolari.

Fil-kaz in ezami, inoltre, l-A.L. 52 tal-1986, promulgat taht l-Ordinanza Dwar il-Fabbriki jipprovdi illi:

“Huwa dmir ta’ kull min ihaddem li jmexxi l-azjenda tieghu filwaqt li jizgura, b’mod ragjonevoli u prattiku, li persuni li ma jkunux impjegati tieghu, izda li jistghu jintlaqtu minn xoghol tieghu, ma ghandhom ikunu bl-ebda mod esposti ghal riskju f’sahhithom jew ghas-sigurta’ taghhom”.

L-abbli difensur tal-konvenut isostni fin-nota ta’ sottomissjonijiet tieghu illi Michael Angelo Farrugia nnifsu kien imprudenti u negligenti fl-operat tieghu u ghalhekk ikkawza hu stess il-hsara. Il-Qorti tifhem illi Michael Angelo Farrugia kien midhla tal-Barrieri, pero’, kif jixhed Oliver Farrugia, iben il-konvenut “kienet l-ewwel darba li Anglu ghen fic-caqliq tal-wire” (fol. 63), kellu kemm kellu

esperjenza fil-barrieri, Michael Angelo qatt ma kien ghamel il-manuvra tal-garr ta’ dak il-cable f’dik il-barriera. Fil-fehma ta’ din il-Qorti, madanakollu, dan il-fatt ma jezonerax lill-konvenut bhala operatur tal-barriera mir-responsabbilta’ tieghu. Il-fattur li wassal ghall-incident kienet l-istallazzjoni elettrika difettuza. Ta’ din kien responsabbli l-konvenut.

Fl-isfond ta’ dawk ic-cirkostanzi, il-Qorti taqbel mas-sejba ta’ responsabbilta’ li wasal ghaliha il-Perit Legali.

Sussidjarjament, l-istess konvenut iressaq il-possibilita’ ta’ responsabbilta’ kontributorja qawwija peress illi Michael Angelo Farrugia garr il-cable hazin u dan meta ma kienx liebes safety boots. Il-konvenut jidher li jippernja dan l-argument fuq para (xiv) tar-relazzjoni tal-perit tekniku li testwalment tghid:

xiv) Sabiex ikun inghad kollox dwar responsabbilta’ ghall-incident, il-vittma ghandu ukoll igorr parti mir-responsabbilta, peress li mill-mod u mill-indikazzjonijiet ta’ kif sehh il-kaz, jidher li l-vittma nnifsu kien pjuttost traskurat u negligenti fit-tqandil tal-cable jidher ukoll illi minn jeddu, il-vittma pprova jgannat in-‘neutral wire’ bla ma ha l-prekawzjonijiet ta’ sigurta’ mehtiega u aktar meta hu ma kellux il-hila jew ma kienx kompetenti fix-xoghol tal-elettriku........”.

Minn dan jidher li l-perit tekniku jibbaza l-asserzjoni tieghu fuq il-possibilta’ li l-mejjet ipprova jgannat il-wire. Din ma tirrizulta minn imkien mill-provi lanqas mix-xhieda tal-istess konvenut u ibnu Oliver li kienu ezatt fil-post fil-hin tal-incident. Ghal din ir-raguni, il-Qorti qed tiskartha.

Il-perit tekniku jsemmi ukoll il-fatt li Michael Angelo Farrugia ma kienx liebes safety boots, u li kieku kien, ix-xokk elettriku ma kienx ikun daqshekk qawwi. Din il-Qorti, hawnhekk tirreferi ghall-awtur Ingliz Charlesworth fil-ktieb “The Law of Negligence”, fejn rigward il-principju ta’ “violenti non fit injiuria” jghid hekk:

“The plaintiff does see a danger created by the negligence of the defendant, but decides to run the risk of it. If, after deciding to run it, he does not exercise reasonable care, he is guilty of contributory negligence and may be unable to recover on that ground”.

F’dan is-sens ukoll, esprimiet ruhha l-Qorti tal-Appell fil-kawza “Anthony u martu Margaret Turner u Jane u Mary u Liliana ahwa Turner fil-kwalita’ taghhom ta’ eredi tal-mejta Carmen Turner vs Francis Agius”, deciza mill-Qorti tal-Appell fit-28 ta’ Novembru, 2003.

Fil-kaz odjern, ir-riskju ma kien prevedibbli bl-ebda mod ghall-mejjet, u ghalhekk ma jistax jinghad li kkontribwixxa. Il-fattur tas-safety boots ma jistax ghalhekk jinghata piz.

Ghaldaqstant, il-Qorti hi tal-fehma illi r-responsabbilta’ tal-incident hija kollha ta’ Nicholas Farrugia.

Danni

Ghar-rigward ta’ damnum emergens, il-Perit Legali stabbilixxa l-ammont ta’ €11,646.87 (Lm5000) bhala differenza bejn dak li kien jaqla’ meta kien jahdem Michael Angelo Farrugia u d-dhul mill-pensjoni li ppercepixxa matul il-perjodu li ssopraviva wara l-incident. Fil-kalkolazzjoni tal-lucrum cessans, din il-Qorti taghmel pjena referenza ghall-principji stabbiliti minn dawn il-Qrati kif konsiderati mill-abbli Perit Legali, partikolarment il-kawzi “Mario Mizzi et vs Paul Genovese et”, deciza 22 ta’ Marzu, 2002, u “Carmela Attard et vs Stephen Micallef”, deciza 22 ta’ Marzu, 2002.

Fid-dawl tal-principji imsemmija, din il-Qorti qed taddotta multiplier ta’ 17-il sena, stante li Farrugia kellu 44 sena fil-mument tal-incident. L-ahhar qliegh ta’ Farrugia kien ta’ €11,646.87 (Lm5000). Il-Qorti taqbel hawnhekk mal-Perit Legali li ma ssir ebda zieda fil-kalkolu tal-qliegh u dan in vista tal-fatt li tul is-snin l-armla kienet qed tirciev i pensjoni, kwindi;

€11,646.87 x 17-il sena = €197,996.74.

Konsiderazzjoni li qed isir ghar-rigward ta’ lump sum payment, il-Qorti tqis adegwat li jitnaqqsu 2% ghal kull sena li ttul il-kawza wara l-ewwel tlett snin, b’dana illi ghalhekk ghandhom jitnaqqsu 10%.

€197,996.74 jitnaqqsu €19799.674 = €178197.1.

Ghal dawn ir-ragunijiet, il-Qorti taqta’ u tiddeciedi billi:

1. Tilqa’ l-ewwel talba.

2. Tilqa’ t-tieni talba.

3. Tillikwida d-danni fl-ammont ta’ €189,843.99.

4. Tikkundanna l-konvenut ihallas l-ammont ta’ €189,843.99 lill-atturi, bl-ispejjez kif mitluba fic-citazzjoni.

L-ispejjez tal-kawza jithallsu mill-konvenuti.

< Sentenza Finali >

--------------------------------TMIEM--------------------------------